

Blistavo i strašno: Bekim Fehmiu i Branka Petrić

Beograd je u bivšoj Jugoslaviji bio grad koji je privlačio mlade različitih vera i nacija. Tako su se, krajem pedesetih godina prošlog veka, na odseku za glumu Beogradskog fakulteta dramskih umetnosti obreli Bekim Fehmiu, sin učenog Albanca Ibrahima Fehmiua, saborca Bajrama Curija, borca za nezavisnost Albanije koji je došao iz muslimanske porodice iz Prizrena, i Branka Petrić, s očeve strane katolkinja iz Rijeke, a sa majčine od sandžačkih Karamatijevića, Srba među kojima su i istaknuti Solunci i partizani.

Njihova ljubav i brak, koji će trajati pedeset godina, nije bila ljubav na prvi pogled. Godinama pre nego što su se zavoleli, putevi su im se višestruko preplitali. Sretali su se na glumačkoj akademiji, a posebno na časovima plesa, u kojima se Bekim toliko isticao da ga je profesorka Sonja Dojčinović ubeđivala da pređe u baletane rečima: „Verujte, prevazišli biste Nurejeva“. Najviše je plesao sa, „vitkom, dugonogom, tamnosmeđom“ Brankom, kako je opisuje. No, iako im je profesorka govorila kako su divan par, tada su još uvek bili samo kolege. Bekim je na studijama bio ćutljiv, marljiv, nenametljiv, a Branka mu je, kada ju je prvi put pitao da budu par, odgovorila „Suviše si mlad za mene“.

U jednom trenutku izgledalo je da između njih neće biti čak ni drugarstva – Bekim se jednom prilikom potukao sa Brankinim najboljim drugom Batom Stojkovićem, koji mu je opsovao „šiptarsku majku“. Branka ga tada, priseća se Bekim, nije ni pozdravila, pogledavši ga „krvnički“. Bez obzira na ovu čarku, Bata i Bekim postali su veliki prijatelji, a njegovi odnosi sa Brankom su otoplili, posebno tokom Bekimovog vojnog roka, kada mu je Branka često pisala. Opisujući te godine prijateljavanja, Bekim naziva Branku „moj anđeo“ koji se brinuo o njemu, a ona njega „moj vitez“, džentlmen koji je branio i pratio kući. U poslednjem vojničkom pismu, Branka mu nudi filmsku ulogu i poziva kod njenih u Novi Vinodolski. Tu, na moru, posle večere u domu Petrića, rađa se ljubav između njih dvoje, koju Bekim ovako opisuje u svojim memoarima:

„Noć je topla i puna svitaca. Lahor donosi miris mora. Čuju se cvrčci i udaljeni zvuci harmonike. Zapalili smo cigarete. Čini mi se da sanjam divan san. Pod zvezdanim ljubičastim nebom našlo se dvoje mladih, čije su iskre međusobnih svesno ili nesvesno potiskivanih simpatija počele da varniče još od prvog viđenja... Ta topla noć u avgustu 'doći će mi glave.“

Posle prvih godinu dana, njihova veza našla se na prekretnici – ili će se raspasti ili će prerasti u nešto dublje i trajnije. Tog leta, Brankin otac Vinko pita Bekima kakve su mu namere s njegovom ćerkom. „Pitajte Vašu ćerku, kakve su njene namere sa mnom“, odgovorio je Bekim, koji je smatrao da Branka tada još nije bila spremna da se smiri. „U par navrata pokušao sam da se razidemo na lep način. Nije mi pošlo za rukom“, kaže Bekim, koji se zatim tokom gostovanja u Moskvi zbližio sa lepuškastom Ruskinjom Ljudmilom. Zbog ovog otvorenog neverstva je na sebe navukao gnev celog pozorišnog ansambla, pa je u povratku iz Moskve ostavljen da sedi sam u kupeu voza. Neizvesnost i neprijatnost je prekinula sama Branka – prišavši mu i pozdravivši ga sa „Zdravstvujte!“, oprostila mu je avanturu rečima „Mogao si da nađeš i neku manje lepu“. Bekim, ganut, shvata: „To je žena za mene. Odlučio sam. Definitivno“.

Usledile su decenije međusobne sreće, slave i uspeha. Prekretnicu u Bekimovoj karijeri predstavlja njegova maestralna uloga Belog Bore u filmu Aleksandra Petrovića „Skupljači perja“, koji je na Kanskom filmskom festivalu 1967. godine bio nominovan

* Autor je glavni i odgovorni urednik najvećeg dnevnog lista na Kosovu *Koha Ditore*.

za Zlatnu palmu, a nagrađen Grand prijem žirija i nagradom filmske kritike. Posle svet-skog uspeha ovog filma, počinje i Bekimova dugogodišnja uspešna internacionalna karijera. Do kraja osamdesetih, radiće sa prestižnim svetskim rediteljima i producentima poput Dina de Laurentisa, Džona Frankenhajmera, Tinta Brasa... Među mnogobrojnim ulogama koje je ostvario u inostranstvu izdvajaju se glavne role u italijanskoj mini-seriji *Odiseja* s Irenom Papas, koju smatraju prvim italijanskim blokbusterom, filmu *Avanturista* s tadašnjim lepoticama Kendis Bergen i Olivijom de Havilend, gde je igrao Daksa, odnosno plejboja Porfirija Rubirosu, *Dezertar* s Džonom Hjustonom, *Dozvola za ubistvo* s tada vremešnom, ali i dalje neodoljivom Avom Gardner, Dirkom Bogardom, „bondovcem“ Timotijem Daltonom, *Crna nedelja* Džona Frankenhajmera, reditelja *Francuske veze II*, s Martom Keler, *Libera, ljubavi moja* s Klaudijom Kardinale i mnogi drugi.

Foto: Dušan Milenković / RAS Srbija

Branka Petrić i Bekim Fehmiu (1936-2010)

Branka ga često posećuje na snimanjima. Venčali su se u Rimu i to dva puta. Najpre je Branka, već trudna, stigla na pripremljenu proslavu zaboravivši rodni list; ipak, venčanje su proslavili i objavili, da bi se ona tek naknadno ponovo vratila u Rim, ovoga puta s potrebnim papirima. Sledi život filmskog para, zajednička putovanja po svetu, od Engleske do Kolumbije, šetnja po crvenom tepihu u Njujorku, rođenje sina Uliksa 1968. godine, a zatim i Hedona nekoliko godina kasnije. Pored sve slave, uspeha i avantura sa najpoznatijim ženama toga doba – Brižit Bardo, Širli Meklejn i Avom Gardner, najtoplije stranice Bekimovih uspomena govore o zajedničkim porodičnim letovanjima na Jadranskom moru, u domu Petrića u Novom Vinodolskom, čistoj nepomućenoj sreći i spokoju dok gleda Branku, „Amazonku, moju Ester Vilijams“, kako kaže, dok pliva sa sinovima Uliksom i Hedonom.

Bekim Fehmiu nikada nije krio svoje poreklo ni svoja ubeđenja. Nekoliko puta su ga zapadni producenti ubeđivali da promeni ime u neko zvučnije, koje će mu omogućiti bolju karijeru. Nije hteo ni da čuje za to, kao što nije želeo ni da se preseli u Kaliforniju radi boljih filmskih kontakata i veza. U svojim memoarima, otvoreno pokazuje prezir prema nacionalizmu i gorčinu zbog raspada Jugoslavije koju je doživljavao kao svoju zemlju, kao i poštovanje prema Titu, i ne krije kako je plakao na vest o njegovoj smrti i davao počasnu stražu nad njegovim odrom.

Krajem osamdesetih, Bekim se sve više povlači iz javnog života. Sve jača antialbanska propaganda, zatim raspad zemlje i ratovi, navode ga da se zatvori u četiri zida i retko pojavljuje u javnosti. Poslednja uloga u Italiji bila mu je 1987. godine u filmu *Dete po imenu Isus (Un bambino di nome Gesù)* u režiji Franka Rosija, a poslednji film *Džingis Kan (Gengis Khan)* 1992. godine u režiji Kena Anakina, u kome je igrao i Čarlton Heston. Scenarista i producent Frančesko Skardamaglja rekao je: „Bekim Fehmiu je jedini internacionalni glumac iz istočnih komunističkih zemalja koji je snimao na Zapadu, gotovo dvadeset godina, probijajući gvozdenu zavesu, sve do pojave Gorbačova i pada Berlinskog zida“. Sin Uliks ističe sledeće: „Nakon Aleksandera Mojsiua, glumca iz prve polovine XX veka, moj je otac prvi internacionalni glumac Albanac“.

Svoj život Bekim je okončao onako kako ga je i živeo, filmski. Čehov ima onu poznatu misao da zakoni književnosti nalažu da ako na početku puška visi na zidu, na kraju mora da opali. U prvom delu svojih memoara, Bekim u više navrata pominje pištolj koji je njegovom ocu poklonio kosovski komunistički funkcioner Spasoje Đaković. U drugoj knjizi, on isto tako često opisuje pištolj koji mu je poklonio Dino de Laurentis. Upravo će iz pištolja Bekim izvršiti samoubistvo u svom beogradskom stanu 2010. godine. Branka Petrić je u jednom intervjuu rekla kako je i tada mislio o pozorištu: „Da sam mu sat vremena ranije rekla da to večer imam predstavu, sigurna sam da bi naum odgodio za neki drugi dan, jer je znao da bi u tom slučaju predstava morala biti pomerena”. Na njegovu odluku presudno je uticao moždani udar koji ga je delimično onesposobio. Tu fizičku nemoć on nije mogao da podnese; kako je jednom rekao njegov sin Hedon, on je „živeo i umro kao samuraj, ponosno, hrabro i časno, sa voljom i željom da ode kad bude nespreman za ovaj život”.

Po želji pokojnika, supruga i deca su posuli njegov pepeo po Bistrici, zagazivši zajedno u njenu hladnu vodu. Tako je, niz brzake ove prizrenske reke uz koju je odrastao, otišao Bekim Fehmiu, Prizrenac i Beograđanin, Albanac i Jugosloven, a pre svega veliki glumac.